

מלק

(Melk). מחנה-בת של מאוטהאוזן. המחנה הוקם ב-11 באפריל 1944 בחצר קסרקטין צבאי בעיירה מ' שלחופי הדנובה, באוסטריה התחתית. המחנה נועד לעובדי כפייה בבניית מערכת מנהרות בצלע גבעות ליד הכפר רוגנדורף (Roggendorf), כחמישה ק"מ ממזרח למחנה, כדי לשכן בהם מפעלים של תעשיית החימוש שיהיו מוגנים מהפצצות. המנהרות נחפרו באבן-חול, ולפיכך כונה המחנה בשם הצופן 'קוורץ'. 500 האסירים הראשונים הובאו למ' עם הקמת המחנה ממאוטהאוזן. ב-30 בינואר 1945 הגיע מספר האסירים לשיא של 10,352. בין האסירים היו שבויים רוסים רבים, יוגוסלבים, פולנים ואחרים. אחרי יוני 1944 הובאו למחנה בעיקר יהודים מהונגריה ומפולין שהגיעו למאוטהאוזן לאחר שעברו את הסלקציה באושוויץ. עד אמצע מאי 1944 היה מפקד המחנה ס"ס אוברשטורמפירר אנטון שטרייטויזר, ואחריו ס"ס אוברשטורמפירר יוליוס לודולף.

רק חלק קטן של המנהרות, באורך של חמישה ק"מ, הושלם והוכן לתהליך הייצור. חלק אחר, באורך של שלושה ק"מ, נותר בשלבי בנייה מתקדמים. היקף הבנייה העצום שהושלם והוכן בתוך שנה בלבד, מעיד יותר מכול על הקצב הברוטלי שבו התנהלה העבודה.

משטר החיים במחנה היה קשה מאוד. העבודה התנהלה בשלוש משמרות תחת נגישות מתמידות של אנשי ס"ס וה'קאפו', רובם אסירים שהיו פושעים מועדים. בהעדר אמצעי זהירות ומיגון של קירות המנהרה במהלך החפירה, אירעו יום יום תאונות ובהן נפצעו ואף נהרגו אסירים. במחנה שררו דרך קבע תנאי רעב. האסירים שוכנו בצפיפות רבה, ולארבעה אסירים ניתן דרגש אחד לשינה, עקב התנאים היתה תמותה גדולה. בינואר בלבד דווח על 1,089 מתים. במסמכים ששרדו מהמקום מצויה רשימה שמית של 245 מתים שנספו כנראה באותו יום – 12 במרס 1945. בשנת קיומו של המחנה נרשמו בספרי המחנה 5,000 מתים. חלקם 'נורו בשעת בריחה', אחרים נרצחו בזריקות פנול ללב, ורבים נשלחו למבצר הרטהיים ושם נרצחו בתא הגזים שבמקום. אך עיקר התמותה נבעה מהרעב התמידי, מתשישות מוחלטת וממחלות.

בצריפי בית-החולים של המחנה שלט סניטר הס"ס גוטליב מוזיקנט, ובמשפטו בשנת 1960 הודה שהרג יותר מ-90 אסירים חולים בזריקות פנול ללב, ושחנק למוות 100 חולים אחרים. בשבוע השני של אפריל 1945 הוחל בפינוי המחנה עקב התקרבותו של הצבא האדום. חלק קטן מהאסירים נשלח למאוטהאוזן והאחרים הובלו בדוברות על-פני הדנובה עד לעיר לינץ (Linz) ומשם במסע רגלי למחנה אבנזה.

בגמר המלחמה נתפס מפקד המחנה יוליוס לודולף, נשפט בידי בית-דין צבאי של ארצות-הברית בעיר פרייזינג (Freising) שבאוסטריה ונדון לתלייה. המפקד הראשון, אנטון שטרייטויזר, נתפס בגמר המלחמה, אך נמלט חי בזהות בדויה, עד שבשנת 1956 נתפס

שנית והובא לחקירה. עד משפטו בשנת 1967 התהלך חופשי. בית משפט בקלן מצא אותו אשם בפשעים חמורים ודן אותו למאסר עולם. הוא מת בכלא בשנת 1972.
גוטליב מוזיקנט נשפט בשנת 1960 בעיר פולדה (Fulda) שבגרמניה ונדון למאסר עולם עם עבודת פרך.